

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי ההנחיות.

כלכלה

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעהיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	(38×1)	—	38	נקודות
פרק שני	—	(30×1)	—	30	נקודות
פרק שלישי	—	(16×2)	—	32	נקודות
סך הכול	—			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: ענה בתמצות ובבהירות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טייטה" בראש כל עמוד המשמש טייטה.
כתיבת טייטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (38 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 1-4.

1. בשנת 2019 החל לפעול נמל התעופה על שם אילן ואסף רמון סמוך לאילת. בנמל תעופה זה הושקעו משאבים רבים.
 - א. הסבר את המושגים תוצר לאומי ותוצר לאומי לנפש. (7 נקודות)
 - ב. הצג והסבר באמצעות עקומת התמורה את ההשפעה של הקמת נמל התעופה על הרכב הייצור ועל אפשרויות הייצור של המשק בטווח הקצר ובטווח הארוך.
הנח שהמשק הישראלי במצב של שיווי משקל באבטלה, ובהקמת נמל התעופה הועסקו אנשים שהיו מובטלים. (17 נקודות)
 - ג. בזכות נמל התעופה החדש יבואו לישראל תיירים רבים מחוץ לארץ.
הצג והסבר באמצעות עקומות ביקוש והיצע למטבע חוץ את ההשפעה של הגידול במספר התיירים על שער החליפין. כיצד מכונה שינוי זה בשער החליפין? (14 נקודות)
2. על פי סקר שנערך בשנים האחרונות, תושבי ישראל מרבים לקנות מאתרים ומיצרנים בחו"ל. תופעה זו הובילה לסגירת מפעלים בישראל ולאבטלה בעיקר בתחום האופנה. ועדי העובדים טוענים כי המדינה אינה מסייעת למפעלים הישראליים באופן מספק שיאפשר להם להתמודד עם התחרות בשוק הבין-לאומי.
 - א. הצג והסבר את המדיניות החברתית-כלכלית שהמדינה נוקטת לטענת ועדי העובדים. (6 נקודות)
 - ב. הצג והסבר בעזרת עקומת לורנץ ומדד ג'יני את השפעת סגירת המפעלים על האי-שוויון בחלוקת ההכנסות. הנח שעובדי המפעלים שייכים לעשירונים התחתונים. (17 נקודות)
 - ג. הצג והסבר בעזרת עקומות ביקוש והיצע למטבע חוץ את השפעת הקניות בחו"ל על שער החליפין. כיצד מכונה שינוי זה בשער החליפין? (15 נקודות)

3. בשנים האחרונות חוקרים ומדענים רבים עוזבים את ישראל ועוברים לגור במדינות אחרות כדי לעבוד שם.

א. כיצד תופעה זו מכונה? הגדר את התופעה. (7 נקודות)

ב. כיצד תשפיע תופעה זו על אפשרויות הייצור של המשק בטווח הארוך, אם ילך ויגדל מספר העוזבים?

הצג והסבר באמצעות עקומת התמורה.

הנח שהמשק הישראלי נמצא בשיווי משקל באבטלה.

(14 נקודות)

ג. כדי לנסות למנוע תופעה זו בעתיד יזמה הממשלה פרויקט נרחב של הקמת מכוני מחקר חדשים.

מה תהיה ההשפעה של הקמת מכוני המחקר על היקף התעסוקה ועל רמת התוצר במשק?

הצג והסבר באמצעות המודל הקיינסיאני.

הנח שהמשק הישראלי נמצא בשיווי משקל באבטלה.

(17 נקודות)

4. בשנים האחרונות נפתחו בישראל בתי מלון חדשים רבים.

א. הסבר את המושג גמישות הביקוש. (7 נקודות)

ב. (1) הנח שגמישות הביקוש בענף בתי המלון בישראל גדולה מ-1. מהי המשמעות של נתון זה?

(2) כיצד פתיחת בתי המלון החדשים משפיעה על מחירי הלינה בבתי מלון ועל סך הפדיון?

הצג והסבר באמצעות עקומות ביקוש והיצע לחדרים בבתי מלון.

(17 נקודות)

ג. כיצד פתיחת המלונות החדשים משפיעה על פדיון בעלי הצימרים (חדרי הנופש)?

הצג והסבר באמצעות עקומות ביקוש והיצע לצימרים.

(14 נקודות)

פרק שני (30 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 5-6.

5. קרא את הקטע שלפניך וענה על הסעיפים שאחריו.

בשבוע עבודה רגיל אני מבלה עשר שעות בנסיעה בנתיבי איילון רק כדי להגיע מן הבית לעבודה ובחזרה. אם תכפילו את מספר השעות האבודות האלה בכמה מאות אלפי אנשים שכל שבוע "שורפים" שעות רבות בכבישים, תקבלו את אחת הסיבות שישאל נמצאת מאחור בפריון העבודה שלה.

כשקוראים את דוח פריון העבודה שפרסם בנק ישראל, אפשר לראות כי אף שאנו עובדים הרבה יותר שעות מן המדינות המובילות בפריון העבודה (צפון אירופה וארצות הברית), פריון העבודה בישראל נמוך ב־ 24% מן הפריון הממוצע של מדינות OECD.

למעשה יש שלושה גורמים המשפיעים על פריון עבודה: איכות הציוד והמכונות במקומות העבודה, איכות כוח האדם ואיכות התשתיות. בשלושתם אנחנו בפיגור: איכות הציוד והמכונות במקומות העבודה נמוכה, כוח האדם בישראל אינו מיומן דיו ותשתיות התחבורה ירודות.

(מעובד על פי ס' פרץ, "15 שעות בשבוע בנתיבי איילון — כמה זה עולה לנו?". **דה־מרקר**, 23/08/2019)

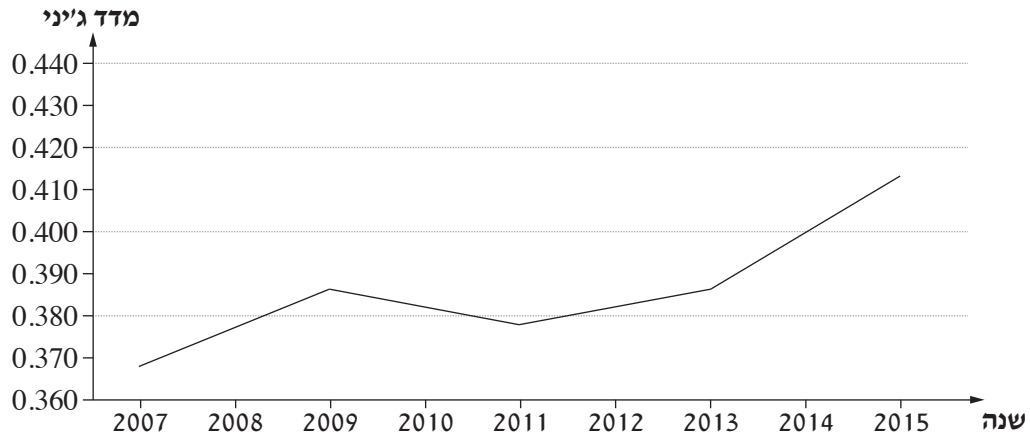
א. (1) הסבר את המושג פריון עבודה.**(2)** על פי הקטע, מה הן הסיבות לפריון העבודה הנמוך?**(3)** כיצד ירידה בפריון העבודה תשפיע על יכולת הייצור של המשק בטווח הארוך?הצג והסבר באמצעות עקומת התמורה.הנח שהמשק הישראלי נמצא בשיווי משקל בתעסוקה מלאה.

(20 נקודות)

ב. לממשלת ישראל שתי מטרות: הגדלת פריון העבודה והקטנת האי־שוויון.כיצד הממשלה יכולה להשיג כל אחת מן המטרות האלה? בתשובתך התייחס לגורמים המשפיעים על

פריון העבודה, המתוארים בקטע. (10 נקודות)

6. בגרף שלפניך מוצג מדד ג'יני בקרב קשישים בודדים בישראל בשנים 2007-2015.

(מעובד על פי "דוח בני 65+ בישראל – שנתון סטטיסטי", 2017. מכון מאיירס – גוינט-ברוקדייל)

א. (1) הסבר מהו מדד ג'יני, וכיצד הוא מחושב.

(2) תאר את השינויים במדד ג'יני בקרב קשישים בודדים בשנים 2007-2015, על פי הגרף.

(15 נקודות)

ב. (1) הצג גורם אחד שיכול להסביר את הגידול באי־שוויון בקרב קשישים בודדים.

(2) הצג והסבר באמצעות עקומת לורנץ את השפעת הגורם שהצגת על האי־שוויון בקרב קשישים בודדים.

(15 נקודות)

פרק שלישי (32 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 7-12 (לכל שאלה — 16 נקודות).

7. מדינת ישראל החליטה לנקוט מדיניות חדשה שעל פיה יצומצם מספר אשרות העבודה הניתנות לעובדים זרים בענף הסיעוד.
 - א. הצג שני עקרונות המאפיינים את הגלובליזציה. (8 נקודות)
 - ב. איזה מן העקרונות המאפיינים את הגלובליזציה, מדיניות זו סותרת? הסבר. (8 נקודות)
8. נשיא צרפת מתכנן להעביר את הבעלות על חברות ממשלתיות בארצו לחברות פרטיות.
 - א. מהי הגישה החברתית-כלכלית שנשיא צרפת נוקט? הצג שני מאפיינים לגישה זו. (8 נקודות)
 - ב. הצג והסבר שתי טענות נגד גישה חברתית-כלכלית זו. (8 נקודות)
9. למדינת ישראל יש שני נמלים עיקריים — נמל אשדוד ונמל חיפה.
 - א. הצג שלושה מן התנאים הדרושים לקיום תחרות משוכללת. (6 נקודות)
 - ב. האם בשוק הנמלים בישראל קיימת תחרות משוכללת? הסבר. (10 נקודות)
10. ממשלת ישראל מעוניינת להפחית את המיסים (מכס) על ייבוא פירות וירקות כדי להקל את יוקר המחיה.
 - א. החקלאים בישראל מתנגדים לכך בטענה שפרנסתם תיפגע.
 - א. מהי הדילמה הערכית בעניין זה? ציין את הערכים המתנגשים. (10 נקודות)
 - ב. מהי עמדתך בעניין — האם אתה תומך ברעיון הפחתת המיסים או מתנגד לו? הבא נימוק אחד לביסוס עמדתך מתוך החומר הנלמד. (6 נקודות)
11. במדינה מסוימת באירופה החליטה הממשלה להעלות את מס ההכנסה השולי לבעלי הכנסות גבוהות.
 - א. הסבר את המושגים מס פרוגרסיבי ומס רגרסיבי. האם בעקבות החלטה זו מס ההכנסה יהיה פרוגרסיבי יותר או פרוגרסיבי פחות? נמק. (8 נקודות)
 - ב. הסבר כיצד החלטת הממשלה תשפיע על האי־שוויון בחלוקת ההכנסות הפנויות במדינה זו. (8 נקודות)
12. בשנים האחרונות בנק ישראל קונה מטבע חוץ כדי לגרום לפיחות בשער החליפין של השקל.
 - א. הסבר מהו פיחות. הבא דוגמה בנתונים מספריים. (6 נקודות)
 - ב. הצג והסבר באמצעות עקומות ביקוש והיצע למטבע חוץ את ההשפעה של פעולת בנק ישראל על שער החליפין. (10 נקודות)

בהצלחה!